

Priloga k listu
iz leta 1904
v Mariboru
je priloga na dan
22. oktobra 1904.
za pol leta 1.200
za leto 2.400

Priloga k listu
iz leta 1904
v Mariboru
je priloga na dan
22. oktobra 1904.
za pol leta 1.200
za leto 2.400

Priloga k listu
iz leta 1904
v Mariboru
je priloga na dan
22. oktobra 1904.
za pol leta 1.200
za leto 2.400

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Priloga k listu
iz leta 1904
v Mariboru
je priloga na dan
22. oktobra 1904.
za pol leta 1.200
za leto 2.400

Priloga k listu
iz leta 1904
v Mariboru
je priloga na dan
22. oktobra 1904.
za pol leta 1.200
za leto 2.400

Priloga k listu
iz leta 1904
v Mariboru
je priloga na dan
22. oktobra 1904.
za pol leta 1.200
za leto 2.400

Priloga k listu
iz leta 1904
v Mariboru
je priloga na dan
22. oktobra 1904.
za pol leta 1.200
za leto 2.400

Štev. 42.

V Mariboru, dne 20. oktobra 1904.

Tečaj XXXVIII.

Nemčurske zanjke.

Nemškutarski ptujski »Štajerc« tolče zopet besno okoli sebe, kakor je le pri njegovih pijanih šnopsarijih navada. »Štajerc« se namreč grozno jezi, da se slovensko ljudstvo ravno v zadnjem času čemdalje bolj in bolj obrača od njega ter mu daje slovo. V zanjke, katere nastavlja nemškutarski »Štajerc« slovenskim kmetom, vlovil se bo »Štajerc« sam. V svojem zadnjem lističu javka zopet »Štajerc« hinavsko o veliki revščini slovenskega ljudstva ter trdi seveda v svoji nemškutarski predrznosti, da so veliki bedi med slovenskim ljudstvom krivi največ njegovi voditelji ali kakor jih »Štajerc« imenuje »slovenski prvaki«. To je čisto navadna nemškutarska laž, ki ima jedino le ta namen, da bi slovenskega kmeta odvrnila od njegovih vrlih voditeljev. Saj je n. pr. na Gornjem Štajerskem med kmeti še večja revščina kakor pri nas. Še ni dolgo, kar je pisal graški »Tagblatt«, »da je položaj gornještajerskega kmeta jako žalosten, da dolgovi od dne do dne rastejo in da so kmetje prisiljeni svoja posestva prodati.« Torej ni na Gornjem Štajerskem nič boljše kakor pri nas, in vendar ni tam nobenega slovenskega kmeta, nobenega slovenskega prvaka, nobenega slovenskega odvetnika ali duhovnika. Ako trdi »Štajerc«, da so pri nas slovenski prvaki krivi, da hira kmeti na stan, kdo pa je potem kriv temu na Gor. Štajerskem? Povej nam vendar, ti nemškutarska kuhinja, kdo so te pijavke, ki izsesavajo

na Gor. Štajerskem nemškega kmeta? Pa nemškutarski »Štajerc« seveda ne sme pisati o Nemcih, ptujski »Štajerc« je ustanovljen od Nemcev in ima namen naše kmete od svojih voditeljev odvrčati ter jih s časom ponemčiti. Zato pa še niste nikdar slišali, da bi »Štajerc« napadel kakega Nemca, kakega nemškega odvetnika, nemškega duhovnika, nemškega obrtnika itd. Nemci so seveda le sami svetniki.

Zato pa vendar enkrat odpri, slovensko ljudstvo, oči ter vrai nemškutarjem njihovo nemškutarsko kunjjo pod noge. Saj vidiš, da ti ta list priporočajo le Nemci in nemškutarji, katerim nosiš ti, slovenski kmet, svoje s krvavimi žulji zasluzeno gročje.

Poštena slovenska hiša, ne trpi tega ptajskega lističa pod tvojo streho, potem se boš izognila zanjki, katere ti nastavlja nemškutarji, da bi te vjeli v svoje nemškutarske mreže!

Slovensko ljudstvo, ogibaj se vsake hiše, katera prodaja ptujkega »Štajerca«, ker je tak nemškutar tvoj največji sovražnik, namreč podrepanik tvojih neusmiljenih nemškutarskih pijavk!

Slovensko ljudstvo, bodi previdno in zaupaj svojim narodnim voditeljem, ki so izšli iz tvoje sredine in so vedno zvesti ostali svojemu slovenskemu narodu!

Slovensko ljudstvo, izogiblji se pa tistih nesramnih »Štajerčevih« podrepanikov, ki so izšli iz tvoje sredine, ki pa se sedaj sramujejo svojega slovenskega materinega jezika!

Slovensko ljudstvo, spoznaj tvoje nemškutarske lovce, ki ti nastavlja s toliko

spratnostjo zanjke, s katerimi bi te radi ujeli, da si potem na tvojih posestvih sezidajo krasne vile, v vinogradih gospodske hiše, in da jim ti ali tvoja deca služijo kot hlapci in viničarji! Slovensko ljudstvo, bodi oprezno pred nemškutarji in njihovim listom!

Deželni zbor štajerski.

Gradec, 18. okt. 1904.

Zahteve Slovencev in deželni odbor štajerski.

Koliko imajo Slovenci od štajerskega deželnega odbora pričakovati, smo že v dozdajšnjih sejah deželnega zbora spoznali. Pretečeno leto so predlagali poslanci: Žičkar ustanovitev meščanske šole v Sevnici s slovenskim poučnim jezikom; dr. Hrašovec isto šolo v Žalcu in Vošnjak slovensko kmetijsko šolo v celjskem ali slovenjegraškem okraju. Deželnemu odboru je naročil takrat deželni zbor, naj te zadeve preiskuje in v letošnjem zasedanju deželnega zbora o tem poroča. Vsa ta poročila je deželni odbor podrl in vse naše terjatve tudi odbil. Povsodi je našel razloge, radi katerih neče priporočiti nobene zahteve Slovencev. Za zdaj so se ta poročila deželnega odbora izročila dotičnim odškom v posvetovanje. Gotovo pa je, da bodo v smislu deželnega odbora sklepali tudi odseki.

Sprememba volilnega reda za volitev občinskih odbornikov.

Deželni odbor je predložil spremembo postav zastran občinskih volitev. Dozdaj je moral vsak volilec glasno imenovati imena

Listek.

Skrivnostna hiša.

(Dogodbica; iz hrvaškega prev. J. V. Starogorski).

(Konec.)

»Ne vem nobene pomoči! Prosim vas, gospod nadzornik, zavzemite se za me!«

»Najprej vam hočem izposlovati od vašega poslanstva podpore, da si kupite obleko in da se lahko vrnete v vaše stanovanje, katero bomo že našli. Med tem brzojavite domov po denar.«

»Srčna hvala za vašo dobroto, gospod nadzornik.«

»Poleg tega nam dajte natančen popis vaših izgubljenih predmetov, da vam jih lahko vrnemo, ako se nam posreči najti to razbojniško gnezdo. Bodite uverjeni, da storimo vse, da vovimo te lopove. A sedaj z Bogom!... James!« obrne se k služabniku, ki je ravno prišel, »odpeljite takoj tega gospoda v ono stanovanje, katero je napisano tu na karti. Karto oddajte lastniku stanovanja.«

Gorko se zahvaljujoč poslovi se Dornauer od ljubosnjivega policijskega nadzornika.

II.

Nadzornik je ostal moč-beseda. Osem

najboljših, najvitejših in najizkušenejših tajnih policajev dobi nalogo, da poiščejo in odkrijejo ono skrivnostno hišo. Nastavijo se tako, da so mogli eden drugega videti in si pomagati, na dogovorjeno znamenje pa priti skupaj. S krasno obleko in raznovrstnimi dragocenostmi okrašeni so se sprehajali več mesecev po ulicah, po razstavi in drugih odličnih mestih, kjer se sprehaja mnogo ljudi, posebno bogati in neizkušeni inozemci. Vendar niso mogli najti tega, kar bi radi.

Nekega dne je prisostvoval jeden tistih jako bogatih ali »nespretnih« tujcev veliki predstavi v cirkusu, koja je trajala pozno v noč.

Gledalci so se že razšli, samo on je še ostal ter sedel pred cirkusom gor in dol. Stal je vsak čas, nemirno se ogledoval in neodločno razmišljal, kakor bi se nahajal v največji zadregi.

Naenkrat stopi od bližnjega temnega zidu mlada, lepa deklica ter ga z bojazljivim glasom vpraša: »Iščete koga, gospod?«

»Da, prenošišča, lepa deklica. Danes sem prišel v Chicago, šel v ta cirkus ter sem si pozabil poiskati stanovanje. Sedaj sem pa brez pomoči, pa bi rad našel kakega vodjo, ki bi mi kje kaj poiskal.«

»Oj, to vam lahko pomagam!« vzklikne veselo deklica. »Jaz sem služabnica v jednom prenočišču, pa moram, da čim več zaslužim,

marljivo tujcem kazati pot k naši hiši. Imamo mnogo sob in postelj, ravno kakor vi želite. Posteljo lahko dobite za jeden dolar za noč. Pojedine sobe od 2 do 20 dolarjev za noč. Če vam je povšeči, pojdite z mano.«

Tajnemu policaju je srce poigravalo od veselja; hvaležno vzame to ponudbo, slutil je, da sedaj najde to, česar že dalj časa išče. Zadovoljen poda dekletu roko in ji da srebrn denar napitnine.

Komaj sta bila stopila v ulico, mahne tajni policaj na čuden način z roko. Bil je to dogovorjeni znak, ki je v bližini se nahajajoče tajne policaje opozoril, da mu sledi.

Pot je bila dolga in slaba. Razsvetljena cesta, po kateri sta šla, je postajala vedno alabejša in ožja. Deklica zapusti naposled mesto in predmestje ter krene po temnih in ozkih ulicah k povsem zapuščenim krajem, kjer je prenehala vsa razsvetljava. Niti sam tajni policaj ni vedel poti, po kateri sta šla.

Naposled se ustavi pred neko hišo, ki ni bila razsvetljena in zelo čudno postavljena. Dekle otvori vrata s ključem, kojega je nosila s seboj in odvede tujca v prostorno sobo, javljajoč prisotni gospej, da je privedla nekega gospoda, ki želi prenočiti. Policaj jo poprosi za posebno sobo.

»Dobro, dragi gospod«, reče gospa in

občinskih odbornikov. To se ima v prihodnje spremeniti. Vsak volilec bo dobil aradno glasovnico in bo na njo zapisal imena odbornikov. Ta način tajnega glasovanja se je sploh prikupil pri zadnjih volitvah za deželni zbor, bo veljal tudi pri vseh drugih deželno-zbornih in državnozbornih volitvah in se bo vpeljal tudi za občinske volitve. Postava se bo brez dvoma sprejela v deželnem zboru. 90 dni potem, ko jo cesar potrdi, stopi v veljavo.

Sotla in Gregorevce.

V seji dne 11. okt. je poslan. Žičkar utemeljeval svoj predlog radi uravnave Sotle in zastran obrambe vasi Gregorevce pri Bizeljskem. Preteklo je že pet let, odkar je deželni zbor sklenil to popravo; a dosedaj se še načrti za uravnavo niso dovršili. Deloma je tega kriva hrvaška vlada, ki načrtov, katere bi bila še lahko davno predložila, ne predloži štajerski vladi. Zato zahteva poslanec Žičkar, naj deželni odbor oziroma cesarska namestnija podregne hrvaško vlado, da vendar enkrat predloži te načrte. Sotla je obrnila svoj tok naravnost proti tej vasi ter izpodkopava obrežje, dokler ne priruje do vasi in ne bo začela izpodkopavati posameznih hiš. Pred tremi leti je deželni odbor obljubil, da se bo Sotlska struga prav kmalu začela popravljati pri tej soseski, ki je v največji nevarnosti. A sedaj, ko prihaja nevarnost za vas vedno večja, pa naznanja deželni odbor Gregorevčanom, da to ne gre, da si naj sami obvarujejo svojo vas, kakor si pač vedo in znajo. Drugi del predloga zahteva torej, naj dežela in država obvarujeta to sosesko; posamezni vaščani tega ne morejo. Predlog se je izročil deželnemu kulturnemu odseku.

Dne 12. oktobra je utemeljeval poslanec Vošnjak svoj predlog zastran ustanovitve hiralnice v Šoštanj. Ta predlog se je izročil finanč. odseku. Poslanec dr. Dečko in tovariši so vprašali ces. namestnika, kaj se ne naredi zadosti širok vodotok pri železnici Celje-Velenje poleg Lave. Vselej, ko nekoliko dežuje, ne mora voda odtekati in nastane velika povodenj po Lavi. Dr. Jurtela in tovariši so predlagali, naj se dijaškim kuhinjam v Celju, Mariboru in v Ptujju podeli zadatna deželna podpora. Nemški dijaki imajo po studentenheimih obilo deželne podpore po imenovanih mestih; slovenski dordaj nobene. Radovedni smo, kako se bodo Nemci izvili iz te zanjke, ki se njim je nastavila z omenjenim predlogom. V seji dne 13. oktobra je utemeljeval dr. Dečko svoj predlog zastran ceste iz Višojevasi do Vitanja, naj se preloži iz II. razreda v cesto I. razreda, ker mora

večinoma to cesto vzdrževati celjski okraj, med tem, ko se prevaža po njej blago iz slovenjegraškega in konjskega okraja. Predlog se je izročil deželnemu kulturnemu odseku.

Mokrač dr. Schacherl je utemeljeval v seji dne 12. okt. svoj predlog zastran zavarovanja poljedelskih delavcev za čas bolezni. Pri tem je opisoval položaj delavcev kot silno žalosten. Vsi kmetijski poslanci so mu ugovarjali, rekoč: delavcem se dandanes boljše godi kakor kmetom. Dr. Schacherl je ugovarjal dan pozneje kmetijski poslanec Hagenhofer, ko je utemeljeval svoj predlog, naj se tistim delavcem, blazcem in deklam, ki dolgo vrsto let služijo pri enem in istem gospodarju, podelijo deželna darila v denarju, v medaljah ali priznanih pismih. Če se po nasvetu mokrača dr. Schacherla vpelja zavarovanje za bolezni, kar bi bilo tudi po želji kmetijskih poslancev, se bodo naložila nova bremena kmetom in delavcem, kajti eni kakor drugi bi morali plačevati v bolniško zavarovalnico. Če se pa delijo zaslužnim delavcem deželna darila, ko so daljšo vrsto let služili pri enem in istem gospodarju, bo to na hasek delavcem in kmetom. Mokrač predlagajo po zbornicah razne stvari, samo da le delavce šuntajo proti posestnikom. Namen socialnih demokratov je le ta, da si za bodoče volitve pridobijo vedno več glasov. Tega se sami ne verujejo, da je mogoče vse to izvršiti, kar oni predlagajo.

V seji dne 14. okt. je utemeljeval poslanec g. Rož svoj predlog radi ustanovitve meščanske šole v Trbovljah s slovenskim punkom. Tamošnjih, šolo obiskujočih otrok je bilo koncem zadnjega leta v 24 razredih: 901 deček in 872 deklet, skupaj 1773 otrok. Cesarskih davkov je plačala občina l. 1902: 160.841 K. Deželnih doklad je odrajtala občina v zadnjem desetletju gotovo 800.000 K, od dežele pa ne dobiva za te davke razun plače za učitelje, ničesar. Predlog se je izročil naučnemu odseku.

Konservativci so vložili predlog, da se šolska obiskovanje skrajša na 6 let. Ta predlog se je izročil šolskemu odseku, čeravno sta socialna demokrata trdila, da ni vstalo večine poslancev.

V vinarskem odseku,

ki se je izvolil v petek 14. okt. in šteje dvanajst poslancev, so Nemci slovenskim poslancem letos prepustili tri mandate (lani smo imeli samo dva). Izvoljeni so gg: dr. Jurtela, dr. Ploj in Kočevar.

V seji dne 6. oktobra je utemeljil poslanec Žičkar svoj predlog za podporo poškodovanim prebivalcem v sevniškem in kozjanskem okraju s temile besedami: »Visoka

zbornica! Tekom zdajšnjega zasedanja so se vložile že od več strani deželne zbornice pritožbe zastran ogromnih poškodb, katere so se prizadale mnogoterim okrajem Štajerske v tekočem letu vsled vremenskih nezdod Zal, da se tudi na južnejšem delu dežele ni prizaneslo.

V sevniškem in kozjanskem okraju so bile letos mnogotere soseske po vremenskih poškodbah opetovano prizadete n. pr. v sevniškem okraju po občinah Blanca, Zabukovje in Brezje; v kozjanskem okraju pa občine Mrčna sela in Veternik.

Po prizadetih občinah se je nezrelo žito vsled hude toče moralo pokositi; sadno drevje je razbito, trte niso rodile letos in ne bojo rodile prihodnja leta.

V politični občini Blanca so bile posebno občutljivo zadete tri občine in se je cenila vsa škoda na 95.000 kron.

Občine Pilstanj in Dobje v kozjanskem okraju sta bili zopet poškodovani na drugačen način, namreč po groznih nalivih. Vsled teh je voda odnesla mnogo rodovitne zemlje.

Prebivalstvo, večinoma ubožno in silno zadolženo, je v velikih skrbah radi bližajoče se zime.

Vsled tega obožanja se množi izseljevanje prebivalstva iz teh okrajev. In ker ljudstvo zapušča domača tla, je pomanjkanje delavcev po južno-štajerskih okrajih vedno večje. Samo v občini Veternik se je vsled dopisa tamošnjega občinskega uraja v nekaterih dneh izselilo 38 oseb. Ta občina je bila v zadnjih 9 letih petkrat po toči hudo poškodovana. Vsled te bede so še drugi posestniki namenjeni svojo rodno zemljo zapustiti in na tujem iskati vsakdanjega kruha. Kakor sem že omenil, postaja pomanjkanje delavcev iz teh vzrokov vedno bolj občutljivo in bo še večje, če ne dojde pravočasno zdatna pomoč. Ta podpora se mora podeliti ne le samo od strani dežele, marveč tudi od strani države. Svojeodno sem že prosil gospoda cesar. namestnika, naj pridobi prav zdatno podporo od države za one, ki so obubožali po vremenskih nezdodah in ponavljam to svojo prošnjo danes ter predlagam, naj se ta moj predlog izroči finančnemu odseku v posvetovanje. To se je tudi sklenilo.

Rusko-japonska vojna.

Na suhem.

Prva došla poročila iz mandžurijskega bojišča, ki so prišla samo iz japonsko-angleškega vira, so poročala, da so Rusi popolnoma

motri tujca. »Imamo sobe od 2 do 20 dolarjev za noč s celo opravo vred.«

»Izberem srednjo«, reče tujec kratko. »Dajte mi sobo po 10 dolarjev!«

»Prosim, sedite med tem. Takoj pripravim potrebno.«

Gospa odide in se čez nekaj minut vrne, da posveti gospodu v spalnico. Bila je to nevelika ali elegantno urejena sobica. Jedino, veliko okno je bilo močno zatvorjeno.

Med tem so tajni policaji obkolili vso hišo ter se pripravili na naval. Čakali so samo na dogovorjeni znak.

Tajni redar sede na pripravljen stol. Gospa je odšla v drugo sobo in se vrnila s krasno nočno srajco, katero položi na rob postelje. »Gospodje ne spe radi v svojih srajcah«, reče, »ker je trda. Zato sem uredila tako, da dobi vsak moj gost nočno srajco, katero lahko porabi za spanje. Vrh tega sem bila tako prosta, da sem postavila na ono mizico čašico čaja. Vi ste gotovo izmučeni, pa vam bo gotovo prijala ta pijača. Tudi vrata zaprite, ako vas je volja. A sedaj: lahko noč!«

Gospa se obrne, da odide. Gospod ji zabrani pot, zaklene vrata in vtakne ključ v žep. Nato reče zelo vljudno: »Milostljiva gospa, ker ste tako ljubeznivi, si drznem vas prositi, da delite z menoj to čašico čaja. Iz-

volite prva piti.« V tem ji ponudi čašico s čajem.

Prestrašeno reče gospa: »Jaz ne pijem nikdar čaja. Ne tekne mi in ga nočem.«

»Ali če vas lepo prosim! Saj boste vendar ustregli moji želji«, reče gospod smehljaje se.

»Ne«, odvrne ona, »tega ne storim. Nikdo na svetu me ne more prisiliti, da popijem jedno kapljico.« Med tem je gledala z od strahu izbuljenimi očmi in s široko odprtimi ustni tega človeka, ki je s silo hotel, da se mu prošnja usliši. Takega gosta še ni imela.

»Ti torej nočeš, draga moja?« se ji začne gospod rogati. »Silno mi je žal, da nočeš. Ali ti moraš, čuješ-li? Ti moraš, ker ti to jaz zapovedujem!«

Rekši to, zgrabi silno močan mož upirajočo se ženo za roke in jo odvleče k postelji. Ona je zaslutila, da je izdana ter začne vpiti na pomoč, kar more.

»Zverina v človeški podobi!« zagrmijo tajni policaji in ji zveže roki in nogi. »Tvoja zločina so odkrita, število tvojih žrtev je zadostno. Se li spominjaš onega tujca, katerega si hotela pred dvema mesecema poslati na oni svet? Kaj ti je storil, prokleta ženska? Bog ga je rešil iz tvojih rok, da je tako postal tvoj tožnik. Tresi se, razbojnika, prišel je dan

plačila!« — Nato razgrne svojo suknjo...

»Jaz sem Mister Brook, načelnik tajnih redarjev mesta Chicago, in te v imenu postave aretiram.«

»Na pomoč! Na pomoč! Milost, milost!« začne stokati jetnica ter se skuša rešiti spon. Ko se ji to ne posreči, jame še huje kričati na pomoč.

Zunaj se zaslišijo glasovi. Silni udarci sekire začno padati na vrata, da se je tresla soba. Vrata se morajo udati pod silnimi udarci, ako se ne dogodi kaj nepričakovanega. Ko tajni redar sprevidi, v kakem položaju se nahaja, izvleče iz žepa ostro nabit revolver in zapre, da ustrelji vsakega, kdor ne pusti vrat pri miru. Zatem glasno zažvižga.

Za hip se ji slišalo praskanje po sobah, nato hropenje, kletve in psovke. Vrata se otvorijo in pred njim je stalo šest tajnih redarjev. Sedaj se le spozna Mister Brook nevarnost, v kateri se je nahajal. Štirje mošje so ležali zvezani na zemlji, grozno preklinjali. Da ni bilo pomoči, bi ga gotovo ubili.

Ko gospa vidi, da so njeni sokrivci istotako vjeti, začne zopet prositi milosti. »O, ne ubijte me, ne ubijte me!« je neprestano zdihovala.

»Saj te ne bomo«, reče ji Mister Brook. »Od moje roke ne boš umrla! Drugače bi te bil že tako poslal na oni svet skozi to čudno